

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutviones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

9. De Spe.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

non habent. Quis enim facile dixerit, quid vocetur libido dominandi, quam tamen plurimum valere in tyrannorum animis etiam ciuilia bella testantur. Sic ille.

Cap. IX.

De Spe.

Spes euidentiam scientiam non habet, sed opinionis coniecturam, vel probabilem, vel possibilem, quod sæpè factum est simile, quod aliquando acciderit: quod in pari, vel simili idem euenerit, quod aliqua ratione, & causa fieri debet; quod par est, vt fiat; quod credibile est futurum in hoc, ab hoc, hoc tempore, hoc loco, hoc negotio; quod promissum est nobis. Nihil est tam leue, tam minutum, tam procul remotum, tam alienum, ad quod animus facile excitatus non adhæreat. Adeo leuis est spes, obscura, cæca, ambigua, incerta, exigua, tenuis & vana, iucundissima est spei persuasio, & vitæ in primis necessaria inter tot humanæ vitæ miseria, calamitates, res duras, & intolerabiles. Si spes abfit, sine sapore sunt omnia: nihil tam acerbum, quod spes vna conditum non reddat. Prudenter in tabula Pandoræ de pixide fictum est, effusus rebus omnibus ac perditis, spem in fundo reledisse; voluit Deus, vt spes leuissimis de causis nascatur, & surgat, quæ homines in malis sustentat, consolatur, & recreat. Sapienter quoque Poëta finxerunt, in cælum fidem, iustitiam, pietatem, pacem euolasse, solam spem in terris hominibus relictam. Multa sibi promittunt inania, qui spe ducuntur: mobiles sunt miserorum spes: fallaces humanæ spes; in medio cursu rerum sæpius præciduntur, infringuntur, & corruunt, & ante in ipso cursu obruuntur, quam portum conspicerent potuerint. Spes pacit exules, sustentat agricolas, ægrotos, captiuos, victos in carcere, naufragos. Spes est vigilantium somnium, miserorum extremum, & commune solatium; insperata sæpè contingunt; dulcis est spes.

Questio est inter Theologos, an actus ille, quo nunc beatæ hominum mentes suorum corporum futuram vitam, & gloriã sempiternam expectant, & cupiunt, sit verè ac propriè spes, an potius desiderium. Item an in Christo Domino actus, quo olim sui corporis immortalitatem & gloriã cælestem expectabat, & optabat, fuerit propriè spes, an verò desiderium duntaxat. Durandus in 3. Distinct. 26. quest. 3. & Caietanus part. 3. q. 7. art. 4. Spem negant propriè esse, aut fuisse, sed desiderium; eo quod spes non fit, nisi boni magni, & ardui expectatio: at beatissimorum mentibus cælestem animæ gloriã, & felicitatem adeptis arduum, & difficile non est suorum corporum gloriã adipisci, cum certò nouerint se eam consecuturos tempore certo, ac definito diuino nutu. S. Thomas 3. part. quest. 7. art. 4. sic ait: *Christus Dominus virtutem spei non habuit, habuit tamen spem respectu aliquorum, que nondum erat adeptus.* Et ibidem: *Ad primam, inquit, quedam alia sperauit nondum habita, sicut dictum est. Quicquid sit, nam questio nominis, non rei videtur esse, negari nõ potest, quin illæ beatæ hominum mentes multa futura bona, quæ nondum habent, sed certò nouerunt esse futura, expectent, & optent: Christus Dominus,*

dum inter homines versabatur, multa quoque bona certò futura expectauit, qui quidem actus, etsi virtutis spei officium non fuerit, aut non fit in beatis hominum spiritibus, fuit tamen in illo, & est in his futuri boni expectatio, nec opus est, vt fit virtutis spei. Charitas mouet, & incitat beatos illos cæli habitatores, vt multa nobis, & sibi bona precentur, optent, & expectent. Porro spei opponitur desperatio, quæ diffidentia absque vlla expectatione rerum meliorum est.

Cap. X.

De Delectatione.

Primo quæritur, quid intersit inter delectationem, gaudium, lætitiã, exultationem, & voluptatem. Respondeo, Gaudium, potius ad animum, & ad rationis appetitum pertinere: Delectationem verò, frequentius esse affectum appetitus, qui sensum sequitur: Lætitiã autem, esse delectationis effectum: propriè enim est cordis dilatatio ex delectatione profecta: Exultatio, est delectationis effectus, quia est quidam membrorum & corporis motus delectationis indicium, & effectus. Voluptas verò quauis in malam partem aliquando accipiatur, generale tamen est nomen omnis delectationis.

Secundò quæritur, An delectatio sit motus? Aristoteles. 1. Rhetor. cap. 10. ad finem, sic ait: *Supponatur igitur à nobis, voluptatem esse quandam animi motum.* Sed 1. Ethic. cap. 4. contra quosdam, qui docebant, delectationem in motu consistere, eo quod delectamur edendo, potando, saltando, equitando, pulsan-do cytharam, currèdo, ludendo; tribus rationibus probat non esse motum. Primò, quia motus fit in tempore, at delectatio vno temporis momento ex aliqua operatione percipitur, vt verbi gratia, contemplatione rei alicuius. Secundò, quia motus est gratia finis, ad quem res mota progreditur: sed voluptas, est operationis finis, & terminus. Tertio, quia motus in successione consistit, non totus simul est, sed pars eius post partem succedit; at voluptas tota est simul, nec vna pars eius alteri succedit. Et hæc est vera sententia. Nam motus accipitur tripliciter. Primò, vt est progressio formæ imperfectæ ad perfectionem, vel mobilis corporis ex vno loco ad alium; & hic motus fit in tempore, & in successione partium post partem consistit; neque enim potest totus simul esse. Et talem motum negat Aristoteles esse voluptatem. Secundò, motus accipitur, vt est transitus alicuius ex vno in aliud, etiam si subito contingat, potest enim vno temporis momento res aliqua in aliam mutari, & hic motus, potius dicitur mutatio. Nec delectatio est talis motus, quoniam non est transitus alicuius ex vno in aliud, sed operationem consequitur. Tertio, motus sumitur, vt est aliquid à sua causa efficienti continuè pendens, & manans: & ita conseruatio rei, præsentia suæ causæ, vnde fit, indigentis, dicitur hac ratione motus. Sic lumen pædet in aère è præsentia corporis lucidi; imago rei visæ in speculo, è quo veluti resiliens in oculum recurrit, ac recidit. Sic visio pædet à re, quæ videtur; & hoc modo dixit Aristoteles primo Rhetorico, cap. 10. Delectationem esse quandam animi motum;